

Een raadselachtige vondst.

Wanneer Goethe zegt, dat „de tijden van het verleden voor ons een boek met zeven zegelen zijn,” dan doet hij een uitspraak, wel zoo duidelijk als die van zijn vriend Schiller, die verklaart: „De wereldgeschiedenis is het wereldgericht.”

Tot nog toe zijn, ondanks alle nasporingen en ontdekkingen, de vroegere eeuwen, zelfs die betrekkelijk kort achter ons liggen, voor ons vol raadselen en vragen. Evenzoo is het met het wereldbeloop. Indertijd beproefde De Liefde een algemeene geschiedenis te geven, die tevens de volvoering van den raad Gods over de volkeren zou aanwijzen. Wat hij gaf behoort tot het beste, dat wij hieromtrent bezitten, maar ter helft bleef het werk steken. En er is alle reden voor het vermoeden, dat zelfs deze scherpzinnige, geleerde schrijver geen kans heeft gezien, de voorgenomen taak te volbrengen.

Toch gaat — zeker niet zonder Gods bestel — telkens in de duisternis weer licht op, worden uit het grijs verleden weer stemmen hoorbaar. En niet zelden gaan deze uit van de „Spreekende Steenen.”

Men kent den befaamden „steen van Rosette,” het brokstuk, dat zich thans in het Britsch Museum bevindt, en ruim een eeuw geleden in Egypte door de Franschen werd ontdekt. Dat onooglijk stuk steen gaf den geleerden den sleutel tot de ontcijfering der raadselachtige hiërogllyphen. Zoo ook leerde ons de „steen van koning Mtesa,” vijftig jaar geleden in het land van Moab gevonden, het oudste Hebreuwsche inschrift kennen. Daarop volgde de ontdekking van een dergelijk inschrift in de bron van Siloam te Jeruzalem, uit de dagen van koning Hiskia.

Reeds veel vroeger dan al de genoemde was een gedenksteen hervonden, die thans opnieuw de aandacht der wetenschappelijke en der Christelijke wereld trekt.

In het jaar 1625 was men nabij Hsi-An (nu geheeten Chang-An) een der oude hoofdsteden van China, bezig greppels te graven. De werklieden stieten toen op een grooten vlakken steen, die een lang opschrift droeg in het Chineesch, en een groot aantal vreemde woorden links en aan den onderkant. De steen was massief, ruim drie meter hoog, een meter breed en tien duim dik. Hij was nog goed bewaard, en stelde, opgericht, een zuil of gedenktafel voor, langwerpig vierkant met een kleineren steen er op, die leunt tegen een halfronde steenklomp.

Deze ontdekking trok zeer de aandacht. Bij onderzoek bleek, dat het Chineesche opschrift het verhaal bevat der invoering van het Christendom in China door de Nestorianen in 635. Het opschrift bestond ten eerste uit een lang verhaal in proza, gevolgd door een kort in verzen. De vreemde woorden zijn Syrisch, en bevatten hoofdzakelijk de namen en titels van 67 priesters en bisschoppen.

Het gedenkteekeken vertelt zelf zijn geschiedenis. Het werd opgericht in 781. Het opschrift werd gesteld door een van de priesters, en het Chineesche gedeelte voor de steenhouders opgeschreven door den staats-ambtenaar Su Hsiu-Yan. De steen draagt een opschrift in negen groote letters, bovenaan in drie rijen. Dit opschrift luidt:

Gedenksteen betreffende de verbreiding van den Heerlijken Godsdienst van Syrië in het Middenrijk. (d. i. China.)

Het lange Chineesche inschrift in zeer zwevendende, duisteren stijl is moeilijk te verstaan en nog moeilijker te vertalen. Dit laatste deed kort na het ontdekken een Jezüetisch zendeling. Nog vele vertalingen volgden, en nog pas verscheen er weer een van Dr. Moule, in het blad der Noord-Chineesche afdeling van het Koninklijk

Aziatisch genootschap. Wel een bewijs voor de merkwaardigheid van het stuk, dat in 't kort aldus luidt:

„De onveranderlijk Trouwe, Eerste der eersten, Laatste der laatsten, de verborgen Beschikker over het leven en Schepper van allen, de Drieëenige, de nooit begonnen ware Heer, Alohé, (denkelijk het Hebreuwsche Elohim of God.) maakte scheidings in de ruimte, vormde aard en hemel, schiep den mensch, begaafde hem met goedheid en gaf hem macht over alle dingen. Diens oorspronkelijke natuur was oprecht en zonder boozen lust. Maar de satan, de bevorderaar der leugen, verstoortte het evenwicht van des menschen natuur door het te verwarren en te bederven met zijn eigen kwaad. Droeve verwarring volgde.

Daarop maakte onze Drieëenige scheidings in Zichzelf, en verscheen in de gedaante des menschen. Engelen verkondigden de blijde tijding, en uit een maagd in Syrië werd de Heilige geboren. Een schitterende ster verkondigde de gelukkige gebeurtenis, en eenige Perzen, den glans ziende, kwamen schatting brengen. Hij vervulde de oude wet, gaf de nieuwe leer, maakte de menschen rein en waar, ontsloot het leven en deed den dood te niet. Toen Zijn groote werken aldus volbracht waren, steeg Hij ten Hemel.

Zeven en twintig kanonieke boeken zijn overgebleven. Water en geest van den doop wasschen den ijdeln trots af, reinigen en zuiveren de ziel. Het kruis, dat als teeken dient, verlicht de vier einden der aarde, en vereenigt allen zonder onderscheid.

De priesters dragen baarden ten teeken van hun gemeenschap ook met de wereld daar buiten, en scheren de kruinen ten teeken, dat zij vrij zijn van inwendige driften. Zij houden geen slaven noch verzamelen schatten. Zij reinigen zich door vasten en waken.

De ware en onveranderlijke leer heeft verborgenheden, en is moeilijk te omschrijven, maar haar heilige werking wordt zóó schitterend getoond, dat wij genoopt zijn haar den Heerlijken Godsdienst te noemen. („Heerlijk” wordt doorlopend gebruikt voor „Christelijk.”) Leerstellingen zonder wijze menschen kunnen zich niet verspreiden, en wijzen zonder leerstellingen kunnen niet groot worden. Als leerstellingen en wijzen zich verbinden tot een eenheid, dan wordt de wereld verlicht en beschaafd.

Onder de regeering van den volmaakten keizer Tai Tsung (627-649) kwam de zeer deugdrijke Alopun uit Syrië en bracht de ware kanonieke Schriften mee. Hij bereikte Chang-An in 635 en werd op keizerlijk bevel in de Westelijke voorstad ontvangen, door den eersten minister Duke Tan. Toen de Schriften vertaald waren, in de keizerlijke bibliotheek, en de keizer in zijn vertrekken de leerstellingen had onderzocht en geheel overtuigd was van hun waarheid, verscheen een besluit, dat hun verspreiding beval, alsook het bouwen van een klooster en de ordening van twintig monniken; (nu volgt het besluit woordelijk;) ook werd bevolen een beeltenis van den keizer te maken en aan den muur der kerk te hangen, en het hemelsch aangezicht wierp een glans op het gebouw.

Syrië is een groot land, dat vele juweelen en kostelijke steenen oplevert. Diefstal en roof zijn er onbekend, alleen de Christelijke godsdienst wordt beleden, en de letterkunde bloeit zeer.

De groote keizer Kao Tsung (650—683) bevorderde Alopun tot geestelijk Hoofd des rijks, en stichtte Christenkerken in elk gewest. De godsdienst verspreidde zich, en de staat werd verrijkt.

In het jaar 699 verhieven de Boeddhisten hun stemmen tegen ons, en in 713 maakten eenige verachtelijke geleerden ons bespottelijk en verspreidden laster. Maar de abt Lohan en de deugdzame Chi-Lieh, beide edele zonen van het Westen, handhaafden de beginselen der kerk volkomen ten einde toe.”

Nu volgt een uitvoerig verhaal van de bescherming aan de kerk verleend en de gunsten haar geschonken, door achterenvolgende keizers. Er is ook een lang getuigenis, dat betreft:

„Den in purper gemantelden priester I-Szu, die al zijn bezitting besteedde tot weldoen — het bouwen van kerken, het voeden der hongerigen, het kleeden der naakten, het genezen der zieken en het begraven der dooden. De aanblik van zulke menschen als hij, leidde tot den wensch dit gedenkteeken op te richten, om hun daden in gedachtenis te houden.”

Zoover loopt het inschrift in proza. Dan volgt een lang gedicht, waarin al het voorgaande, zin voor zin, in verzen wordt herhaald met bijna geen verschil.

Dicht en on dicht saam geven dus een korte geschiedenis van de Nestoriaansch Christelijke kerk in China, van haar begin tot de oprichting van den steen, een tijd van 146 jaar, van 635—781.

Zoover gaat alles goed. Maar nu stuiten we op een tal van raadselen en vragen, die het volkomen verklaren, dat een ontdekking, vóór bijna drie eeuwen gedaan, nu nog steeds de geleerden en anderen bezig houdt.

Hoe lang heeft de steen begraven gelegen? Wij weten het niet. Want noch Chineesche, noch andere boeken spreken er over, in de 844 jaar tusschen de oprichting en de hervinding. Dit schijnt er op te duiden, dat de steen al vroeg werd begraven; dat hij zoo ongeschonden is, doet vermoeden, dat bevriende handen hem verborgen in dagen van vervolging.

Het blijkt duidelijk, dat in 700, toen half Europa nog in het Heidendom lag verzonken, in China het Christendom al bloeide, en door de regeering welwillend bejegend werd. Reeds had het Evangelie uit Syrië zelfs China bereikt, wat wijst op een ontzaglijken zendingsarbeid, vooral zoo men bedenkt, hoe bezwaarlijk en langzaam toen het reizen ging. Maar hoe dat is toegegaan weten we niet. De gedenksteen is dusver het *eenig* getuigenis van de invoering en den bloei van het Christendom, dertien eeuwen geleden, in China. De Chineesche jaarboeken en schriften melden er niets van, wat opmerkelijk is, daar zij anders zelfs het kleinste niet vergeten, b.v. als er een achtpootige haas is gevangen! Eenige verklaring is er echter. De Chineesche geschiedenis gewaagt er wel van, dat er in de 8ste en 9de eeuw buitenlandsche godsdienstige secten in het rijk waren. Ja, ruim zestig jaar na de oprichting van het gedenkteeken beveelt in 845 een keizerlijk besluit aan de Nestorianen (Ta Ch'in) evenals aan anderen, hun gemeenten te ontbinden; de buitenlanders onder hen moeten naar hun eigen land terugkeeren. Blijkbaar was dus de wind gekeerd, en werd het Christendom onderdrukt. De gemeente te Chang-An bestond voort, ook nog na dat besluit, maar wellicht werd in dien gevaarlijken tijd de gedenksteen begraven.

Dusver blijft alles een verborgenheid, wat betreft de komst der Nestoriaansche zendelingen en hun werk in China. Veel is naar eenig bericht daarover gezocht, doch altijd vergeefs. De gedenksteen spreekt van een vertaling der H. Schriften. Maar ook daarvan is, zoover wij weten, geen blad tot ons gekomen. Hoe is dat alles zoo verloren gegaan? Vanwaar dat, toen in de 17de eeuw het Christendom weer tot China kwam, ja tot nu toe, geen enkele Nestoriaansch Christelijke gemeente is ontdekt geworden? In de 13de eeuw bestonden er nog, volgens Marco Polo, den beroemden Venetiaanschen reiziger, en den monnik Johan de Monte Corvino. En weer vragen we: waarom moest een zoo goed begonnen en zoo voorspoedig werk geheel ten gronde gaan, het Christendom verliezen wat het gewonnen had? Ook hier staan we voor eenzelfde ontzaglijk raadsel als bij het Mohamedanisme.

Een ander raadsel van het verleden leveren . . . de Nestorianen zelf. Wie zijn zij? De kerkgeschiedenis leert, dat zij een secte vormen, die de leer aanhing, door Nestorius, (5e eeuw) ouderling van Antiochië in Syrië, later patriarch te Konstantinopel, omtrent de twee naturen van Christus verkondigd. Hij bezweek onder de vervolging der staatskerk. Zijn aanhangers, uit Syrië geweken naar Perzië, Mesopotamië en Arabië, scheidden zich van de kerk

en heetten zich Chaldeeusche Christenen. Aan godgeleerden, wijsgeeren en geneesheeren telden zij beroemde mannen, en bekleedden onder de Arabieren hooge staatsambten.

De veroveraar Tamerlan (1400) verwoestte de Nestoriaansche kerk. Haar overblijfsel vluchtte naar de bergen van Koerdistan. Later trad een klein deel in verbinding met de Roomsche kerk, doch de groote meerderheid is nog een zelfstandige kerk, in Mesopotamië, Perzië en Syrië. Zij hebben drie sacramenten: doop, avondmaal (op niet-Roomsche wijs) en priesterwijding. De priesters mogen huwen.

Wijl Tamerlan ook in China is geweest, laat zich de vernietiging van het Christendom ook daar wellicht hieruit verklaren. Maar onverklaard blijft, hoe een kleine groep vervolgd, uitgeworpen Christenen zending kon oefenen tot in het verre China. Blijkbaar is er veel meer geschied dan wij weten. Want zelfs in Indië treft men Nestorianen, de „Thomas-Christenen,” aan. Zeker heeft het Evangelie zich gelijktijdig naar Oost en West verbreid.

Nog meer worden de vragen als men weet, hoe de Nestorianen zelf beweren, dat in hen is opgenomen het overblijfsel der naar Medië — gelijk de Schrift meldt — door de Assyriërs weggevoerde tien stammen van Israël. (722 v. Chr.) Nu kan hier veel tegen worden ingebracht, maar waarheid is, dat: 1e, de bedoelde stammen nooit, zoover men weet, in massa naar het land der vaders zijn weergekeerd; 2e, dat de Nestorianen dezelfde streken bewonen, waarheen Israël werd weggevoerd; 3e, dat zij in hun voorkomen en hun namen sprekend op Joden gelijken.

Maar genoeg om te bewijzen, welke raadselen de geschiedenis ook van het Christendom biedt. Wat nu in verschillende landen door de prediking des Evangelies geschiedt, blijkt eigenlijk herhaling te zijn van wat reeds eens plaats vond. Er ligt een groote les in.

De geschiedenis der Zending is nog altijd niet geschreven, tenzij dan zeer onvolledig. Het kan nog niet anders. Doch wat wij weten is leerrijk, al zou het ons opnieuw herinneren, dat ook in de dagen van Patmos' ziener de „kandelaar van zijn plaats geweerd” kon worden. En dat voor eeuwen.

A. J. HOOGENBIRK.

Ter bevordering van Bijbelkennis.

Over lof- en dankzegging.

1. Aan Wien en in Wiens naam? Kol. 3 : 17.
2. Wanneer en waarvoor? Efez. 5 : 20.
3. Waartoe brengt ons dit? Psalm 116 : 17.
4. Wat moeten onze lippen uiten? Hebr. 13 : 15.
5. Wat deden de Levieten elken morgen en avond? 1 Kron. 23 : 27, 30.
6. Waarom zongen de Levieten bij beurten? Ezra 3 : 10, 11.
7. Wat deed Paulus in aller tegenwoordigheid? Hand. 27 : 35.
8. Waarmee begon Matthanja? Neh. 11 : 17.
9. Wien eerde Daniël geduriglijk? Dan. 6 : 21.
10. Waarvoor dankte Paulus? 1 Kor. 15 : 57.
11. Wat moeten wij voegen bij ons bidden en smeeken? Fil. 4 : 6.
12. Waarvoor was de dankzegging van velen overvloedig? 2 Kor. 4 : 15.
13. Hoe moeten wij tot God naderen? Ps. 95 : 2.
14. Wat is het kortste gebod over danken? Kol. 3 : 15.
15. Welke stem wilde de psalmist doen hooren? Ps. 26 : 7.
16. Waarvoor dankte Jezus Zijn Vader? Joh. 11 : 41.
17. Hoe wilde de psalmist God prijzen en groot maken? Ps. 69 : 31.
18. Waarmede moet dank en gebed gepaard gaan? Kol. 4 : 2.
19. Waar zongen twee dankkoren? Neh. 12 : 31, 38—40.
20. Wie was een van tien, die dankte? Luk. 17 : 15, 16.
21. Wat werkt dankzegging tot God? 2 Kor. 9 : 11.
22. Wat stemde Paulus tot dankbaarheid in de Thessalonicensen?
1 Thess. 2 : 13.
23. Moeten we alleen in voorspoed God danken? 1 Thess. 5 : 18.